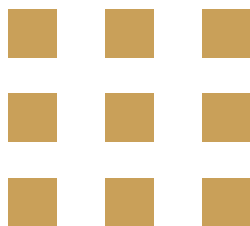

**SBORNÍK
Z KONFERENCE
LEGISLATIVNÍ RADY ČOV
K NOVÉ
PRÁVNÍ ÚPRAVĚ
SPOLKŮ**

Vážení sportovní přátelé!

Dovolte, abych vás jménem Českého olympijského výboru a jeho Legislativní rady přivítal na konferenci, jejímž tématem je právní úprava spolků podle nového občanského zákoníku. Jako každá nová právní úprava tak i tahle přináší celou řadu otazníků pro právní praxi, a to i ve spolkovém životě, neboť se dotýká samotných základů úpravy spolků a jejich činnosti, jež v řadě věcí zásadním způsobem mění.

Cílem této konference je objasnit vám, většinou neprávníkům, základy této nové právní úpravy a dopady, které bude mít na vaši každodenní praktickou činnost, jakož i vysvětlit, jaké úkony musíme všichni udělat, abychom právní uspořádání našich dříve občanských sdružení, nyní spolků, nové právní úpravě přizpůsobili. Nečekejte ovšem prosím od dnešní konference odpověď na úplně všechny otázky, jež si v souvislosti s novým občanským zákoníkem kladete a budete klást. Jako u každé nové právní úpravy tak i u této, a možná s ohledem na její rozsah i více než jinde, platí, že teprve delší doba praktické aplikace přinese odpověď na řadu otázek, které sama právní úprava neřeší. Navíc celá řada souvisejících a prováděcích předpisů ještě není účinná.

Legislativní rada ČOV bude v této edukativní činnosti pokračovat a uspořádá další konferenci anebo interaktivní workshop, kde již s ohledem na praktické zkušenosti bude možno kvalifikovaně posoudit některé otázky doposud nejasné. Připomínám, že samozřejmě i nadále funguje on-line formulář pro vaše dotazy k této problematice na webovém portálu ČOV. Přeji vám, abyste si z dnešní konference odnesli užitečné informace pro svoji praktickou činnost.

JUDr. JAN ŠŤOVÍČEK, Ph.D.

Předseda Legislativní rady ČOV a člen Výkonného výboru ČOV

OBSAH

- 4 – – – Nová právní úprava spolků I
- 9 – – – Nová právní úprava spolků II
- 13 – – – Soudní ochrana ve věcech spolků, řízení ve věcech
spolkového rejstříku a související předpisy
- 17 – – – Řízení před rozhodčí komisí spolku a nový Statut Rozhodčí komise ČOV
- 21 – – – Daňové a účetní aspekty spolkové činnosti
- 26 – – – Vybrané otázky a odpovědi v souvislosti
s účinností zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

NOVÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA SPOLKŮ I

JUDr. JAN ŠŤOVÍČEK, Ph.D.

Advokát, Předseda Legislativní rady ČOV, Člen Výkonného výboru ČOV

JUDr. JIŘÍ JANÁK

Advokát, tajemník Legislativní rady ČOV

Úvod

Dnem 1. 1. 2014 nabyl účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“). Po téměř 50 letech tak došlo k rekodifikaci českého soukromého práva, která značným způsobem zasáhla také do oblastí fungování sportovních subjektů. Vzhledem k tomu, že NOZ komplexním způsobem upravuje právní postavení dosavadních občanských sdružení, nově spolků, dotýká se tedy změna naprosté většiny sportovních organizací, svazů, tělovýchovných jednot či sportovních klubů v České republice.

Zrušující a přechodná ustanovení NOZ

Účinností NOZ se zrušuje zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (dále jen „ZOS“). Právní úprava občanských sdružení doposud obsažená v tomto zákoně se tedy nově řídí NOZ. Z toho vyplývá i důležitá skutečnost zakotvená v ustanovení § 3045 NOZ, tedy, že sdružení podle ZOS se považují za spolky podle NOZ. Stejně tak podle odst. 2 se organizační jednotky sdružení způsobilé jednat svým jménem dle ZOS považují za pobočné spolky podle NOZ. *Ex lege* tedy dochází k 1. 1. 2014 k transformaci občanských sdružení a jejich organizačních jednotek na spolky a pobočné spolky.

Ve vztahu ke spolkům obsahuje NOZ tři důležitá přechodná ustanovení. Podle § 3041 odst. 2 NOZ ustanovení společenské smlouvy nebo statutu právnických osob (roz. tedy i stanov dosavadních občanských sdružení), jež odporují donucujícím ustanovením NOZ, pozbývají závaznosti k 1. 1. 2014. Dále je spolek povinen přizpůsobit do tří let od účinnosti NOZ stanovy úpravě NOZ a takto upravené stanovy doručit orgánu, který vede veřejný rejstřík (v případě spolku tedy spolkový rejstřík). Konečně je spolek podle ustanovení § 3042 povinen přizpůsobit do dvou

let od účinnosti NOZ svůj název, odporuje-li zákonným ustanovením. Výjimka se uplatní pro případ, kdy jsou pro to důležité důvody, zejména užíval-li spolek svůj název dlouhodobě a je-li pro něj tak příznačný, že jeho zaměnitelnost nebo klamavost nelze rozumně předpokládat (bude se týkat zpravidla dlouhodobě fungujících sportovních svazů s celostátní působností, ale může se týkat např. i klubů).

Základy právní úpravy spolků v NOZ

Právní úprava spolkového práva je obsažena v § 214–302 NOZ. Vzhledem k tomu, že spolek je právnickou osobou a korporací, je nezbytné aplikovat zejména také příslušná ustanovení o právnických osobách (§ 15–22, § 118–209) a obecná ustanovení o korporacích (§ 210–213). Právní úpravu spolků lze charakterizovat jako smíšenou, tedy jak s ustanoveními dispozitivními (např. zejména ustanovení o organizaci spolku), tak s ustanoveními kogentními (např. ustavení a vznik spolku, ochrana členů spolku, soudní ochrana apod.).

Podle NOZ zakládají spolek tři osoby (zde sledujeme rozdíl oproti dosavadní úpravě, podle níž mohlo být občanské sdružení založeno pouze fyzickými osobami). Název spolku musí obsahovat slova „spolek“, „zapsaný spolek“ nebo zkratku „z. s.“ (avšak viz výjimka v přechodném ustanovení § 3042 NOZ). Hlavní činností spolku může být pouze uspokojování a ochrana zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen. Podnikání nebo jiná výdělečná činnost nemůže být hlavní činností spolku (naopak hlavní činností spolku však může být příležitostná výdělečná činnost). Vedlejší činností spolku může být tedy podnikání, avšak pouze za podmínky, že účelem takového podnikání je podpora hlavní činnosti spolku nebo hospodárné využívání spolkového majetku (doporučuje se tedy vymezit účel spolku dostatečně široký). Zisk může být použit pouze pro spolkovou činnost, včetně správy spolku (opět je vhodné upravit konkrétní způsob použití zisku ve stanovách). Zákon výslovně, avšak poněkud nadbytečně stanoví, že členové spolku neručí za dluhy spolku.

Organizační jednotka spolku dle ZOS se dle NOZ považuje za pobočný spolek (k otázce pobočných spolků blíže viz příspěvek Nová právní úprava spolků II).

Ustavení a vznik spolku, stanovy spolku

U spolku došlo, stejně jako v případě dalších právnických osob, k rozdělení procesu jeho zakládání na dvě fáze. K ustavení spolku dochází buď sepsáním stanov, nebo tzv. ustavujícím schůzí dle § 222 an. NOZ. Spolek však vzniká až dnem zápisu

do veřejného rejstříku. Veškerou agendu související s prvozápisy a změnami skutečností již neprovádí Ministerstvo vnitra, avšak nově příslušný rejstříkový soud (blíže viz příspěvek Soudní ochrana ve věcech spolků a řízení ve věcech spolkového rejstříku).

Zakladatelské právní jednání ve smyslu ustanovení § 123 NOZ představují v případě spolku jeho stanovy. Zákon v § 218 NOZ stanoví pouze obligatorní náležitosti stanov, kterými jsou (i) název a sídlo spolku, (ii) účel spolku, (iii) práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat, a (iv) určení statutárního orgánu. Doporučuje se však upravit stanovami i další otázky upravující konkrétní činnost spolku.¹ Stanovy musí být podepsány všemi zakladateli, přičemž jejich podpisy nemusí být úředně ověřeny. Ve stanovách musí být uvedeni první členové statutárního orgánu (§123 NOZ). Stanovy musí být uloženy v úplném znění v sídle spolku.

Organizace spolku

Úprava organizace spolku má v NOZ převážně dispozitivní charakter. NOZ stanoví, že povinnými orgány spolku jsou (i) statutární orgán, který může být buď kolektivní, či individuální, a (ii) nejvyšší orgán. Současně však podle ustanovení § 247 odst. 2 NOZ mohou stanovy určit, že statutární orgán je zároveň nejvyšším orgánem spolku. V praxi by to tedy znamenalo, že spolek bude mít v takovém případě pouze jeden orgán. Takovou úpravu však nelze příliš doporučit, neboť se tím spolek např. vzdává jakékoliv možnosti interního přezkumu rozhodnutí o vyloučení člena. Fakultativními orgány spolku pak mohou být kontrolní komise, rozhodčí komise, případně další orgány určené stanovami. Názvy orgánů lze volit libovolně za předpokladu, že nevzbudí klamný dojem o jejich povaze (statutární orgán tedy může být pojmenovaný jako předseda či předsednictvo, výkonný výbor apod., nejvyšší orgán např. členská schůze, plénum, valná hromada apod.).

Statutární orgán může být jak jmenovaný, tak volený, přičemž jeho členem nutně nemusí být člen daného spolku. Zákon takovýto postup nezakazuje. Pokud stanovy neurčí jinak, volí a odvolává členy statutárního orgánu nejvyšší orgán spolku.

Nejvyšší orgán spolku navrhuje NOZ pojmenovat jako členskou schůzi, přičemž takové pojmenování je samozřejmě dispozitivního charakteru (viz výše). Není-li ve stanovách určeno jinak, platí obecná zákonná pravidla, podle nichž svolává

¹ Legislativní rada ČOV vypracovala vzorové stanovy jak pro sportovní svazy, tak pro sportovní kluby. Tyto dokumenty jsou dostupné na webových stránkách ČOV <http://www.olympic.cz/www/text/66-legislativni-rada>.

členskou schůzi statutární orgán nejméně 1x ročně, pozvánka na zasedání schůze musí být doručena nejméně 30 dnů před jejím konáním. Zasedání může být odvoláno či odloženo stejným způsobem, jako bylo svoláno, neupraví-li stanovy jinak, ale stane-li se tak méně než týden před datem konání, je spolek povinen nahradit členům, kteří se na zasedání dostavili, účelně vynaložené náklady (typicky např. cestovné). Členská schůze je usnášeníschopná za účasti většiny členů spolku, přičemž usnesení se přijímá většinou hlasů přítomných členů. Záležitosti, již nebyly zařazeny na programu, lze rozhodnout jen za účasti a pouze se souhlasem všech členů spolku oprávněných o ní hlasovat. Vyhotovení zápisu ze zasedání zajistí statutární orgán do 30 dnů od jejího ukončení. Opět je na místě zdůraznit, že shora uvedené může být stanovami upraveno odchylně (viz § 247 odst. 3 NOZ).

Je-li ustavena kontrolní komise spolku, musí mít nejméně tři členy, a pokud stanovy neurčí jinak, volí a odvolává její členy členská schůze (stanovy mohou určit i jiný orgán, nesmějí však určit, že volbu provádí statutární orgán). Členství v kontrolní komisi je neslučitelné s členstvím ve statutárním orgánu a s funkcí likvidátora. Kontrolní komise zejména dohlíží, jsou-li záležitosti spolku řádně vedeny a vykonává-li spolek činnost v souladu se stanovami a právními předpisy. Pověřený člen kontrolní komise může nahlížet do dokladů spolku a požadovat od členů dalších orgánů vysvětlení k jednotlivým záležitostem.

Stanovy mohou dále zřídit rozhodčí komisi, přičemž výkladu o rozhodčí komisi se věnuje příspěvek Řízení před rozhodčí komisí spolku a nový Statut Rozhodčí komise ČOV.

Členem orgánu spolku může být jen osoba plně svéprávná (§ 30 NOZ). Nově je zákonem výslovně zakotvena povinnost člena orgánu spolku vykonávat svoji funkci s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí (péče řádného hospodáře viz § 159 NOZ). S povinností péče řádného hospodáře jde ruku v ruce také odpovědnost člena statutárního orgánu za případnou škodu, již svou činností spolku způsobí. Dále se jedná např. o povinnost zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích. Pokud člen voleného orgánu odstoupí ze své funkce prohlášením došlým právnické osobě, zaniká funkce uplynutím dvou měsíců od dojití prohlášení (zde nacházíme rozdílnou úpravu od zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích upravenou v § 59 odst. 5). Vzhledem k tomu, že se jedná o kogentní ustanovení, lze vždy doporučit volit spíše formu odvolání člena v souladu se stanovami spolku. NOZ dále výslovně v § 154 stanoví, že je-li členem spolku právnická osoba, zmocní fyzickou osobu, která ji bude zastupovat, jinak ji zastupuje člen statutárního orgánu.

Zcela novou úpravu obsahuje ustanovení § 245 NOZ, podle něhož platí, že na rozhodnutí orgánu spolku, které (i) se přičítá dobrým mravům nebo (ii) mění stanovy tak, že jejich obsah odporuje kogentním ustanovením NOZ, nebo (iii) bylo rozhodnuto v záležitosti, o níž nemá orgán působnost rozhodnout, se hledí, jako by nebylo přijato (jedná se tedy o nulitní akt).

NOVÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA SPOLKŮ II

JUDr. PETRA BUZKOVÁ

Advokátka, členka Legislativní rady ČOV

Pobočný spolek

V předchozí právní úpravě byla forma pobočného spolku označována jako organizační složka občanského sdružení. Nový občanský zákoník (NOZ) upravuje pobočný spolek ustanovením § 219 a následně zejména v ust. § 228 a násl.

Základem pro vytvoření pobočného spolku je, že tuto možnost výslovně umožňují stanovy. Stanovami spolku může být pobočný spolek založen přímo jako organizační jednotka spolku nebo stanovy mohou určit, jakým způsobem se pobočný spolek zakládá a který orgán rozhoduje o založení, zrušení nebo přeměně pobočného spolku.

Velice důležitou skutečností je, že pobočný spolek nemá samostatnou právní osobnost.² Právní osobnost pobočného spolku se odvozuje od právní osobnosti hlavního spolku. Jinými slovy z toho vyplývá, že záleží v první řadě na hlavním spolku, zda vůbec svými stanovami pobočný spolek zřídí, a v případě, že ho zřídí, jak upraví rozsah, v jakém je pobočný spolek způsobilý právně jednat.

Pobočný spolek může mít práva a povinnosti a nabývat je v rozsahu určeném stanovami hlavního spolku a zapsaném ve veřejném (spolkovém) rejstříku. Z textu zákona není zřejmé, jaké právní následky bude mít překročení rozsahu právní osobnosti pobočného spolku, který je upraven stanovami hlavního spolku. Zřejmě se pak bude jednat o absolutně neplatné právní jednání (§ 581 NOZ).

² Na tomto místě upozorňuji na terminologickou změnu v NOZ. Pojem právní osobnost je pojmem nového občanského zákoníku, s tím, že předchozí právní úprava označovala právní osobnost jako způsobilost mít práva a povinnosti (právní subjektivita). Nicméně obsahově pojem odpovídá dosavadní právní úpravě, když podle § 15 NOZ je právní osobnost definována jako způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti.

Dle důvodové zprávy k NOZ nemusí název pobočného spolku přímo obsahovat označení, že se jedná o pobočný spolek. Název pobočného spolku musí dle zákona obsahovat příznačný prvek názvu hlavního spolku a rovněž musí vyjádřit jeho vlastnost pobočného spolku, tj. osoby s odvozenou právní osobností. Pobočný spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku, jímž je spolkový rejstřík. Návrh na zápis pobočného spolku do spolkového rejstříku musí být podán na předepsaném formuláři a musí být podán hlavním spolkem. Zákon upravuje závaznost jednání pobočného spolku po jeho založení, ale před jeho vznikem, tj. přede dnem jeho zápisu do spolkového rejstříku. Z právních jednání pobočného spolku vzniklých přede dnem jeho zápisu do veřejného rejstříku je hlavní spolek oprávněn a zavázán společně a nerozdílně s pobočným spolkem. Je důležité upozornit, že ode dne zápisu pobočného spolku do spolkového rejstříku ručí hlavní spolek za dluhy pobočného spolku v rozsahu určeném stanovami hlavního spolku. Otázka ručení hlavního spolku za dluhy pobočného spolku není zákonem důsledně upravena, což znamená, že zřejmě lze připustit výklad, dle kterého v případě, že stanovami hlavního spolku neupravují ručení za dluhy pobočného spolku vůbec, tak ručení hlavnímu spolku nevzniká. Jednoznačně však doporučujeme, aby si hlavní spolek ve svých stanovách výslovně tuto otázku upravil, tedy např. i do té míry, že ručení hlavního spolku za dluhy pobočného (vedlejšího) spolku je vyloučeno.

Z důvodu, že pobočný spolek má odvozenou právní osobnost od hlavního spolku, se tak v případě zrušení hlavního spolku zrušuje i pobočný spolek, s tím, že hlavní spolek nemůže zaniknout dříve, tj. nemůže být vymazán ze spolkového rejstříku, než zaniknou všechny pobočné spolky. Rovněž v případě, že hlavní spolek nabude status veřejné prospěšnosti, tak tento status nabývají i pobočné spolky. Tato ustanovení opětovně zdůrazňují odvozenou právní osobnost zmíněnou výše.

Členství ve spolku

Členství ve spolku má dle NOZ osobní povahu, což znamená, že se váže na osobu člena a nepřechází na jeho právního nástupce. Stanovy spolku mohou obsahovat odlišnou úpravu a mohou připustit přechod členství např. v případě zániku (u právnické osoby) nebo smrti člena.

NOZ umožňuje, aby členem spolku byla jak fyzická, tak právnická osoba. V případě, že členem spolku je právnická osoba, tak ji zastupuje její statutární orgán, případně jiná osoba, kterou právnická osoba – člen spolku – jako svého zástupce určí (viz obecná ustanovení NOZ k právnickým osobám).

Základem členství je vůle člena být vázán stanovami spolku od okamžiku, kdy členství vzniklo. S tím souvisí další základní princip členství ve spolku, a to dobro-

volnost. Jak je již uvedeno výše, členství ve spolku je založeno na osobní povaze, to znamená, že členové spolku nemají ve spolku majetkovou účast, nemají podíl na majetku spolku. Majetek spolku je výlučným vlastnictvím spolku a nelze ho považovat za společný majetek členů spolku. Z toho rovněž vychází, že členové spolku neručí za dluhy spolku.

Vznik členství ve spolku upravují stanovami. Standardně členství vzniká přijetím za člena, v případě, že stanovami neurčují jinak, tak o přijetí za člena rozhoduje nejvyšší orgán spolku. Zákon upravuje, že v případě, že členovi vznikne členství v pobočném spolku, tak se má za to (vyvratitelná právní domněnka), že vzniká i členství v hlavním spolku, což platí také o zániku členství.

Stanovy mohou upravit, že členové spolku jsou povinni splatit členský příspěvek. Ve stanovách pak musí být určena výše členského příspěvku a jeho splatnost. Pokud stanovami neobsahují konkrétní ustanovení ohledně členského příspěvku, tak mohou určit, který orgán spolku stanoví jeho výši a splatnost a jakým způsobem. Členský příspěvek je nevratný, člen spolku nemá právo jej požadovat zpět. Členský příspěvek nezakládá majetkovou účast člena ve spolku.

NOZ v ust. § 237 stanoví, že členství zaniká vystoupením, vyloučením nebo dalším způsobem, který je uveden ve stanovách nebo v zákoně. V případě, že stanovami neurčí jinak, tak členství zaniká, pokud člen nezaplatí členský příspěvek ve stanovené lhůtě splatnosti, a to ani v přiměřené lhůtě určené spolkem dodatečně ve výzvě k zaplacení. Člen musí být na tento důsledek neuhrazení členského příspěvku výslovně upozorněn.

Ustanovení § 220 NOZ dále upravuje, že stanovami mohou připustit členství různého druhu, s tím, že v takovém případě je nutné ve stanovách vymezit práva a povinnosti spojené s jednotlivými druhy členství. Omezení práv nebo rozšíření povinností, jež jsou spojené s určitým druhem členství, lze jen za podmínek určených předem ve stanovách, jinak jen se souhlasem většiny dotčených členů. Zákon uvádí, že to neplatí, pokud má spolek k omezení práv nebo rozšíření povinností spravedlivý důvod. Co by mohlo být spravedlivým důvodem, zákon blíže nespecifikuje.

Ustanovení zákona obsažená v § 236 NOZ o vedení seznamu členů je dispozitivní, což znamená, že spolky nemají povinnost vést seznam členů a stanovami mohou vedení seznamu členů vyloučit, případně ho vůbec neupravit. V případě, že spolek seznam členů vede, tak zákon stanoví závazné podmínky, za kterých je seznam členů veden.

Zrušení a likvidace spolku

Na zrušení spolku se bude aplikovat obecná úprava zrušení právnických osob obsažená v ust. § 168 a násl. NOZ a speciální úprava obsažená v ust. § 268 a násl. NOZ.

Dle obecné úpravy lze spolek zrušit právním jednáním, uplynutím doby, rozhodnutím orgánu veřejné moci nebo dosažením účelu, pro nějž byl ustanoven. Dalším důvodem zrušení spolku je rozhodnutí soudu o jeho zrušení, a to na návrh osoby, která na zrušení spolku má oprávněný zájem, případně může soud rozhodnout i bez návrhu v případě, že spolek, ač byl na to soudem upozorněn, vyvíjí činnost, jež je v rozporu se zákonem a je uvedena v ust. § 268 NOZ. Po zrušení spolku se vyžaduje jeho likvidace, ledaže celé jmění spolku nabývá jeho právní nástupce nebo zákon určuje jinak. Zákon v ust. § 269 stanoví postup likvidace, s tím, že stanovy určí, jakým způsobem likvidátor naloží s likvidačním zůstatkem.

Přeměny spolků

Významnou novinkou v právní úpravě spolků je úprava přeměn spolků v ust. §274 a násl. NOZ. Zákon výslovně připouští fúzi a rozdělení spolku. Fúze spolků se uskutečňuje na základě smlouvy o fúzi uzavírané jako smlouvy o sloučení spolků nebo jako smlouvy o splynutí spolků. Smlouva o fúzi musí být písemná.

Rozdělení spolku sloučením se realizuje na základě smlouvy o rozdělení, jejíž povinné náležitosti stanoví zákon. Při rozdělení spolku se založením nových spolků vyhotoví rozdělovací projekt rozdělení. Fúze i rozdělení spolku se zapisují do spolkového rejstříku.

SOUDNÍ OCHRANA VE VĚCECH SPOLKŮ, ŘÍZENÍ VE VĚCECH SPOLKOVÉHO REJSTŘÍKU A SOUVISEJÍCÍ PŘEDPISY

Mgr. RADEK POKORNÝ

Advokát, místopředseda Legislativní rady ČOV

JUDr. Ing. MILOŠ OLÍK, LL.M.

Advokát

Soudní ochrana ve spolkových věcech dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (NOZ)

NOZ upravuje dvě základní oblasti soudní ochrany ve spolkových věcech, a to: a) soudní ochrana v případě vyloučení člena, která je upravena v ust. § 241 a násl. NOZ a b) soudní ochrana při neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku, jež je upravena v ust. § 258 a násl. NOZ.

Soudní ochrana v případě vyloučení člena

Úprava soudní ochrany v případě vyloučení člena ze spolku navazuje na právní úpravu obsaženou v ust. § 237 a násl. NOZ, upravující vyloučení člena ze spolku na základě závažného porušení povinností vyplývajících z členství nebo na základě jiného důvodu, který upravují stanovy.

Pokud stanovy neurčí jinak, může být člen spolku vyloučen pro závažné porušení povinností vyplývajících z členství s tím, že člen nezjednal nápravu svého porušení ani po výzvě spolku. Výzva se dle zákona nevyžaduje, pokud člen způsobil spolku zvláště závažnou újmu nebo nelze-li porušení povinností členem spolku odčinit.

O vyloučení člena rozhoduje statutární orgán spolku, pokud stanovy neurčí jinak. Pokud není stanovami upraven jiný postup, tak návrh na vyloučení člena spolku může podat v písemné formě kterýkoli člen, v návrhu se uvedou okolnosti osvědčující důvod pro vyloučení. Člen, proti němuž návrh na vyloučení směřuje, musí mít příležitost se s návrhem na vyloučení seznámit, žádat o jeho vysvětlení a musí mít možnost uvést i doložit vše, co mu je ku prospěchu.

Rozhodnutí o vyloučení člena je přezkoumatelné rozhodčí komisí spolku, případně jiným orgánem, který určí stanovy. Člen spolku musí přezkum navrhnout do 15 dnů od doručení rozhodnutí v písemné formě. Přezkoumávající orgán zruší rozhodnutí o vyloučení, pokud odporuje zákonu nebo stanovám nebo i v jiných odůvodněných případech (vyhovění návrhu člena na zrušení rozhodnutí o vyloučení může být vázáno na odkladací podmínku, jejíž splnění vylučovaným členem má za následek vyhovění odvolání a zrušení rozhodnutí o vyloučení, NS 29 Odo 1107/2003). Podaný návrh na přezkum rozhodnutí o vyloučení má dle judikatury odkladný účinek

Lze doporučit, aby spolky byly zřizovány ve formě, kdy mají víc než jeden orgán, aby byla zachována možnost interního přezkumu rozhodnutí o vyloučení. Jinak se může člen spolku ve věci přezkumu rozhodnutí o jeho vyloučení obrátit přímo na soud (tedy bez jakékoli možnosti změnit, i případně vadné, rozhodnutí o vyloučení stále v rámci spolku).

Člen spolku může do tří měsíců od doručení konečného rozhodnutí spolku o svém vyloučení navrhnout soudu, aby rozhodl o neplatnosti vyloučení. Stanovená lhůta je prekluzivní, což znamená, že po marném uplynutí zaniká. V případě, že členovi nebylo rozhodnutí o vyloučení doručeno, tak lze podat návrh soudu do tří měsíců ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejdéle však do jednoho roku ode dne zápisu zániku jeho členství vyloučením do seznamu členů. Výklad jednorozhodčí lhůty je problematický v případě, že spolek nevede seznam členů. V případě, že soud rozhodne, že vyloučení člena nebylo oprávněné, tak rozhodnutí soudu má účinky ex tunc, tj. vyloučený člen nikdy nepřestal být členem spolku, z čehož lze dovodit, že by pak zřejmě musel i doplatit členský příspěvek.

Soudní ochrana při neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku

Dle ust. §258 NOZ může každý člen spolku nebo ten, kdo na tom má zájem hodný právní ochrany, navrhnout soudu, aby rozhodl o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku pro jeho rozpor se zákonem nebo se stanovami, pokud se neplatnosti nelze dovolat u orgánů spolku.

Z uvedeného vyplývá, že se soudní ochrany může domáhat nejenom člen spolku, ale i osoba, která prokáže zájem hodný právní ochrany. Návrh musí být podaný na příslušný soud do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel o rozhodnutí dozvěděl nebo mohl dozvědět, nejpozději však do jednoho roku od přijetí napadeného rozhodnutí. Uvedené lhůty mají hmotněprávní povahu.

Oproti předchozí právní úpravě dochází v NOZ k posílení spolkové autonomie. Dle ust. § 260 NOZ soud neplatnost rozhodnutí nevysloví, došlo-li k porušení zákona nebo stanov, aniž to mělo závažné právní následky, a je-li v zájmu spolku hodném právní ochrany neplatnost rozhodnutí nevyslovit. Tyto podmínky musejí být splněny kumulativně. Soud neplatnost rozhodnutí nevysloví ani tehdy, bylo-li by tím podstatně zasaženo do práva třetí osoby nabytého v dobré víře.

V přechodných ustanoveních NOZ, konkrétně v ust. § 3047 se upravuje, že bylo-li před 1. 1. 2014 zahájeno řízení o neplatnosti rozhodnutí orgánu občanského sdružení, soud o návrhu rozhodne podle NOZ.

Zákon o veřejných rejstřících

Významnou novinkou v právní úpravě spolků je skutečnost, že spolková agenda již není vedena na Ministerstvu vnitra, ale v souladu se zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen „ZVR“), přešla před rejstříkové soudy.

Spolkový rejstřík je veřejným rejstříkem, který je veden v elektronické podobě krajským soudem, v jehož obvodu je sídlo spolku. Návrh na zápis spolku nebo na zápis změn v již existujícím spolku lze podat v listinné nebo elektronické podobě na předepsaném formuláři. Podpis na návrhu musí být úředně ověřen. Na stránkách spolkového rejstříku (www.justice.cz) lze najít seznam dokladů, které se k jednotlivým návrhům na provedení zápisu do spolkového rejstříku přikládají. Soudní poplatek v případě spolkových záležitostí je stanoven na 1000,- Kč. Zákon stanoví skutečnosti, jež se ohledně jednotlivých spolků zapisují do spolkového rejstříku. Jedná se zejména o údaje související s identifikací spolku, jako je název, účel spolku, sídlo, název nejvyššího orgánu apod.

Rejstříkový soud provede zápis dle podaného návrhu nejpozději do pěti pracovních dnů. Není-li spolek zapsán do 30 dnů od podání návrhu na zápis a není-li v této lhůtě ani vydáno rozhodnutí o odmítnutí zápisu, považuje se spolek za zapsaný třicátým dnem od podání návrhu. Zápis do spolkového rejstříku může být proveden i notářem, když dle ust. § 92 ZVR v případě notářského zápisu provede rejstříkový soud zápis, aniž by o tom vydával rozhodnutí.

Dle přechodných ustanovení obsažených v ust. § 122 odst. 2 ZVR je spolek povinen do 1. 1. 2017 přizpůsobit aktuálně zapsaný stav stavu požadovanému ZVR.

Veřejná prospěšnost a návrh zákona o statusu veřejné prospěšnosti

Veřejná prospěšnost je upravena v ust. § 146 an. NOZ. Právnícká osoba je veřejně prospěšnou, pokud je jejím posláním přispívání k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabytá majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu. Status veřejné prospěšnosti je možné zapsat do veřejného rejstříku. O přiznání statusu veřejné prospěšnosti by měl rozhodovat soud.

Další podmínky ohledně veřejné prospěšnosti měly být upraveny zvláštním zákonem, jenž však do dnešního dne nebyl přijat. Osoby, kterým bude přiznán status veřejné prospěšnosti, by měly požívat určitá zvýhodnění např. v daňové oblasti. Původní návrh zákona o statusu veřejné prospěšnosti byl Senátem zamítnut dne 12. 9. 2013. Tento návrh v ust. § 5 mezi veřejně prospěšnou činností zařadil přímo provozování sportu. Závěrem lze tedy konstatovat, že v současné chvíli nelze ustanovení § 146 an. NOZ aplikovat, neboť nejsou stanoveny hmotněprávní podmínky pro zavedení statusu veřejné prospěšnosti a je nutné vyčkat, než bude přijat prováděcí zákon.

ŘÍZENÍ PŘED ROZHODČÍ KOMISÍ SPOLKU A NOVÝ STATUT ROZHODČÍ KOMISE ČOV

Mgr. LUKÁŠ TROJAN

Advokát, Předseda Rozhodčí komise ČOV

Úvod

Rozhodčí komise je orgánem spolku, který rozhoduje sporné otázky náležející do spolkové samosprávy. V souvislosti s účinností zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“) doznala i úprava vztahující se k rozhodčí komisi změn, a to zejména s ohledem na to, že na řízení před rozhodčí komisí se nově použije zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „ZRŘ“). Důsledkem takového přístupu je tedy např. vykonatelnost rozhodčího nálezu.

Rozhodčí komise spolku podle NOZ

Podle §265 NOZ platí, že je-li zřízena rozhodčí komise, rozhoduje sporné záležitosti náležející do spolkové samosprávy v rozsahu určeném stanovami. Pokud stanovy působnost rozhodčí komise neurčí, rozhoduje rozhodčí komise (i) spory mezi členem a spolkem o placení členských příspěvků a (ii) přezkoumává rozhodnutí o vyloučení člena ze spolku. Dále lze uvažovat např. o působnosti rozhodčí komise v oblasti sporů o rozsah nebo výkon členských práv a plnění členských povinností, řešení vzájemných sporů mezi členy apod.

Ustanovení § 265 NOZ je dispozitivní povahy, záleží tedy na stanovách spolku, zda rozhodčí komisi jako orgán spolku zřídí či nikoliv.

Neurčí-li stanovy jinak, má rozhodčí komise 3 členy, které volí a odvolává nejvyšší orgán spolku. NOZ v §266 odst. 2 jasně definuje požadavky na členy rozhodčí komise, kterými jsou: (i) bezúhonnost³ (vzhledem k tomu, že tento termín NOZ

³ Podle § 266 odst. 2, druhá věta NOZ platí, že „Nenavrhl-li nikdo vyslovení neplatnosti volby člena rozhodčí komise pro nedostatek bezúhonnosti, platí s výhradou změny okolností, že byla zvolena svéprávná osoba.“

nedefinuje, analogicky se uplatní § 1205 odst. 2 NOZ, podle kterého se za bezúhonnou považuje osoba, která je bezúhonná ve smyslu zákona o živnostenském podnikání), (ii) zletilost a plná svéprávnost (podle § 30 NOZ se plně svéprávným stává člověk zletilostí a zletilost se nabývá dovršením osmnáctého roku věku), (iii) neslučitelnost funkce s funkcí člena statutárního orgánu nebo kontrolní komise a (iv) obecné požadavky na člena voleného orgánu dle § 159 NOZ.

Řízení před rozhodčí komisí spolku a zákon o rozhodčím řízení

V souvislosti s přijetím NOZ se uvažovalo také o přijetí samostatného zákona, který by upravoval otázky týkající se rozhodčí komise spolku. Nakonec však bylo od tohoto záměru ustoupeno a úprava řízení před rozhodčí komisí spolku byla zařazena novou částí sedmou do zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „ZRŘ“). Konkrétně je tedy nová úprava obsažena v ustanovení §40e-40k ZŘ s tím, že je nezbytné aplikovat také příslušná ustanovení zbývajících částí ZRŘ s výjimkou části upravující stálé rozhodčí soudy (viz §40e ZRŘ poslední věta).

Podle ZRŘ obecně platí, že strany se mohou dohodnout, že o majetkových sporech mezi nimi, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu, má rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud.

Podle §40e ZRŘ se tohoto zákona použije i na rozhodování sporných záležitostí náležejících do spolkové samosprávy v řízení před rozhodčí komisí spolku.

Určité promítnutí zásady spolkové autonomie i do této oblasti lze spatřovat v ustanovení §40 f odst. 2 ZRŘ, podle kterého mohou stanovy, vnitřní předpis ve stanovách výslovně označený, nebo písemně uzavřená dohoda stran odchylně od ZRŘ upravit postup, kterým má komise řízení vést.

Řízení před rozhodčí komisí je zahájeno doručením žaloby na adresu uvedenou ve stanovách spolku, není-li taková adresa ve stanovách uvedena, doručuje se žaloba komisi na adresu sídla spolku. Komise může záležitost projednat a rozhodnout jen za přítomnosti většiny svých členů, nejméně však 3. Pokud počet členů klesne pod 3, komise řízení zastaví.

Velmi důležitým ustanovením je §40h ZRŘ, podle kterého musí rozhodčí komise ve věci samé rozhodnout nejpozději do 3 měsíců od zahájení řízení. Nevydá-li komise v této lhůtě rozhodnutí, může strana uplatnit právo u soudu. Ve stanovách spolku (nebo ve vnitřním předpisu výslovně označeném nebo písemně uzavřeném

dohodě stran) lze však shora uvedenou lhůtu prodloužit, ne však na více než 9 měsíců. V tomto ohledu je tedy nezbytné provést důkladnou revizi stanov a revizi rozhodovací praxe rozhodčích orgánů spolku tak, aby byl zákonný požadavek respektován. Nebudou-li stanovy obsahovat odchylku, platí, že rozhodčí komise musí ve věci samé rozhodnout do 3 měsíců.

Podle §40j ZRŘ se připouští, aby soud zrušil rozhodčí nález vydaný komisí i v případě, že komise rozhodovala spor ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem. Jde tedy o rozšíření možnosti soudního přezkumu rozhodnutí spolkového orgánu dle ustanovení §258 NOZ.

Rozhodčí nález nabývá dnem doručení účinku pravomocného soudního rozhodnutí a je soudně vykonatelný (podle §27 ZRŘ se však lze dohodnout, že rozhodčí nález může být k žádosti některé ze stran přezkoumán jinými rozhodci).

Rozhodčí komise ČOV a nový Statut Rozhodčí komise ČOV

Působnost rozhodčí komise dle zákona plní v rámci ČOV Rozhodčí komise ČOV (dále jen „RK ČOV“). V souladu s čl. 8 Stanov ČOV jde o orgán, který je zřízen Plénem ČOV. RK ČOV má 5 členů a dva náhradníky. Působnost RK ČOV je dána Stanovami ČOV a Statutem RK ČOV.

Do působnosti RK ČOV dané Stanovami ČOV lze zařadit: (i) rozhodování o dovoláních proti rozhodnutím sportovních subjektů o porušení antidopingových pravidel ve smyslu Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice, (ii) rozhodování o dovoláních v případech, kdy tuto pravomoc zakládají stanovy nebo jiné předpisy příslušného sportovního subjektu a (iii) rozhodování o dovoláních proti rozhodnutí sportovních subjektů – členů ČOV nebo rozhodnutí ČOV ve sporu, jehož předmět se vztahuje k olympijským hrám (po vyčerpání všech opravných prostředků v rámci sportovní organizace).

Dne 6. 11. 2013 schválil Výkonný výbor ČOV nový Statut RK ČOV. Působnost dle Statutu zahrnuje prvostupňové řešení sporů v případě, kdy (i) účastníci uzavřou rozhodčí smlouvu nebo smlouvu o rozhodci v souvislosti se sportovní činností, činností sportovních subjektů a jejího zabezpečení nebo je některý z účastníků sporu členem ČOV nebo pokud se spor jakkoliv dotýká olympijských her nebo olympijského hnutí, přičemž rozhodčí smlouva může mít i formu tzv. veřejné nabídky rozhodčí doložky obsažené ve stanovách sportovního subjektu a (ii) v případě, že zákon vyžaduje zřízení rozhodčí komise sportovního subjektu – spolku, je RK ČOV povolána k rozhodování sporů na základě zmocnění obsaženého

ve stanovách sportovního subjektu přímo nebo prostřednictvím rozhodčí instituce. Statut RK ČOV však také výslovně umožňuje, aby RK ČOV svěřila rozhodování sporů jiné stálé rozhodčí instituci nebo stálému rozhodčímu soudu za splnění následujících podmínek: (i) rozhodčí instituce bude vést samostatný seznam rozhodců pro sportovní spory, (ii) nejméně polovina rozhodců uvedených na samostatném seznamu rozhodců bude zapsána na seznam rozhodců pro sportovní spory na návrh předsedy RK ČOV a (iii) spory budou rozhodovány jménem RK ČOV a vždy signovány předsedou příslušné rozhodčí instituce a předsedou RK ČOV.

V souvislosti s možnostmi danými novým Statutem RK ČOV lze jednotlivým, zpravidla střešním, sportovním organizacím doporučit, aby v případě, kdy budou zřizovat rozhodčí komisi, přenesli její působnost právě na RK ČOV. Lze totiž zaručit, že jakýkoliv spor bude řešen odborníky na spolkovou a sportovní problematiku a i když nelze samozřejmě vyloučit právo člena na využití možnosti soudního přezkumu rozhodnutí RK ČOV, dá se předpokládat, že důvody pro zrušení rozhodnutí vydaného RK ČOV budou značně limitovány.

DAŇOVÉ A ÚČETNÍ ASPEKTY SPOLKOVÉ ČINNOSTI

Ing. JIŘÍ TOPINKA

Daňový poradce a člen Ekonomické komise ČOV

Legislativní změny daní a účetnictví od r. 2014

Na nový občanský zákoník (NOZ) reagovala legislativa změnou celé řady právních předpisů – a přirozeně také těch účetních a daňových. Oblast účetnictví je nepřímo upravena v textu § 119 NOZ, kde je zakotvena povinnost právnické osoby vést spolehlivé záznamy o svých majetkových poměrech i v případech, kdy tato nebude povinna vést účetnictví podle zákona o účetnictví. Jde o povinnost obecnější povahy, než jakou ukládá zákon o účetnictví a je potřeba mít dodržení této povinnosti na paměti zejména při výkonu funkce člena orgánu právnické osoby, neboť každé porušení právní povinnosti může mít za následek odpovědnost za vznik škody. Rozsáhlé změny účetních i daňových předpisů pak přineslo zákonné opatření Senátu ČR č. 344/2013 Sb. Zcela novou právní normou je pak zákonné opatření č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí. V neposlední řadě je nutno upozornit na navazující novelu vyhlášky č. 504/2002 Sb., provedené pod č. 471/2013 Sb.

Změny v zákoně o účetnictví

Kromě nesčetných formulačních změn, které následují pojmy zavedené NOZ, zohledňuje novela zákona o účetnictví především staronovou zásadu „povrch ustupuje půdě“. Zakotvení stavby jako součásti pozemku totiž přirozeně vyvolává v účetnictví celou řadu nových problémů. Jde především o ocenění té části pozemku, která byla stavbou podle právních předpisů účinných do konce roku 2013. Ocenění předchází přirozeně nová formulace vymezení dlouhodobého majetku v oblasti nemovitých věcí. Přirozeným důsledkem je pak aktualizovaná úprava odpisování.

Novela zákona o účetnictví také rozšiřuje deliktní odpovědnost i na osoby odpovědné za vedení účetnictví – prvoplánově jde o ustanovení vyvolané novým institutem svěřeneckých fondů a jejich správců; nelze však vyloučit do budoucna legislativní i výkladové rozšíření tohoto ustanovení i na osoby odpovědné za ve-

dení účetnictví v obecném slova smyslu – tedy zejména na členy statutárních orgánů. Přitom obecná odpovědnost členů orgánů je upravena v ustanoveních § 151 až 160 NOZ upravující oblast orgánů právnických osob. Důležitý je z tohoto pohledu zejména § 159 NOZ, podle kterého je povinností člena voleného orgánu vykonávat svou funkci i) s nezbytnou loajalitou a ii) s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Kdo toho není schopen – jedná nedbale, přestože to zjistil a nevyvodil z toho pro sebe důsledky. Pokud člen voleného orgánu nenahradí škodu, kterou jí způsobí porušením svých povinností, ručí věřiteli právnické osoby za dluh v rozsahu, v jakém škodu nenahradil. Přitom odstoupit z funkce lze až po uplynutí dvou měsíců po doručení prohlášení o odstoupení z funkce (§ 160 NOZ).

Pro spolkovou činnost má pak značný význam výklad ustanovení § 38a zákona o účetnictví. Toto ustanovení již od roku 2003 zakotvuje možnost vedení jedno-
duchého účetnictví pro některá občanská sdružení a jejich organizační jednotky s právní subjektivitou. Záměrně přitom používá pojmy vycházející ze zákona o sdružování č. 83/1990 Sb., a to i přesto, že je tento předpis k 1. 1. 2014 zrušen. Tyto pojmy totiž text § 38a zákona o účetnictví používá i po novele a existují ná-
zory, podle kterých mohou výhodu danou § 38a využít pouze právnické osoby založené podle z. č. 83/1990 Sb., nikoliv spolky vzniklé podle NOZ.

Změny v prováděcí vyhlášce k zákonu o účetnictví

Podobně jako v případě zákona o účetnictví jde především o formulační změny kdy nový pojem spolek/spolky nastupuje namísto dosavadního pojmu občanské sdružení/občanská sdružení.

Z věcného pohledu je důležité nové vymezení pojmu technické zhodnocení — § 7 odstavec 2 a § 8 odstavec 6 vyhlášky – nejvýraznější změnou je přitom to, že vyhláška již dále nepřebírá definici technického zhodnocení z § 33 zákona o daních z příjmů, nýbrž vytvářejí vlastní vymezení, zejména ve vztahu k výši ocenění. Věcné vymezení technického vymezení je pak obsaženo v § 32 odstavec 5 vyhlášky.

Úprava postupů pro ocenění práva stavby – to bude předmětem samostatného ocenění, pokud není součástí již existující stavby podle předpisů platných do konce roku 2013 anebo pokud není součástí pozemku.

Změny v daních z příjmů fyzických osob

Naprostou novinkou je zahrnutí bezúplatných příjmů do předmětu daně z příjmu fyzických osob – tato změna vyplývá z textu zákonného opatření trochu skrytě, a to novou formulací ustanovení § 3 odstavec 3 ZDP, ve kterém dochází k vypuštění negativního předmětu daně směrem k darům; bohužel nově navazující ustanovení § 4a ZDP nepřebírá poměrně volně formulované osvobození obsažené v úpravě daně darovací do konce roku 2013. Zdanění bezúplatných příjmů v případě, že nejsou od daně osvobozeny, vyplývá pak z textu § 10 odstavec 1 písmeno n) ZDP.

Důležitou změnou je pak nové vymezení osvobození podpor a příspěvků z rozpočtů občanských sdružení — § 4 odstavec 1 písmeno k) nový bod 2 – formulace je výrazně nepříznivá vůči členům a zaměstnancům spolků a také vůči osobám blízkým k členům či zaměstnancům spolků.

Výkladové riziko pak přináší nové vymezení tzv. funkčních požitků. Nová formulace ustanovení § 6 odstavec 10 písmeno b) bod 3 ZDP navozuje stav, kdy za poplatníka daně ze závislé činnosti bude považován například každý rozhodčí působící po linii spolku (ale již nikoliv rozhodčí působící v rámci komerční sféry – obchodní korporace).

Změny v daních z příjmů – právnické osoby

I zde je novinkou zahrnutí bezúplatných příjmů do předmětu daně z příjmů – podobně jako v případě fyzických osob je změna dána novou formulací § 18 odstavec 1 ZDP, ve které z původního negativního výčtu vypadly dary. Nově se vymezuje osvobození některých bezúplatných příjmů v § 19b ZDP – osvobození je vázáno na účely vymezené v § 15 odstavec 1 a § 20 odstavec 8 ZDP (...je nebo bude využit...). Podmínkou je sídlo na území ČR. Nově je zavedena možnost osvobození daru určeného na kapitálové dovybavení. Osvobození je však nutno uplatnit v daňovém priznání. Důležité je, že rozhodnutí o ne/uplatnění osvobození nelze zpětně měnit. Při následném použití bezúplatných příjmů pro jiný než osvobozený účel je pak nutno ve zdaňovacím období, ve kterém k takovému porušení podmínky osvobození došlo, zvýšit základ daně (§ 23/3/a/3 ZDP).

Nový institut veřejně prospěšného poplatníka – jen ten může nadále postupovat podle pravidel pro stanovení základu daně pro neziskový sektor. To znamená vyjímání z předmětu daně příjmy z nepodnikatelské činnosti za podmínky, že jsou nižší než výdaje, dále dotace apod. z veřejných rozpočtů a uplatňovat snížení podle § 20 odstavec 7 ZDP.

Novinkou je zahrnutí všech úroků – tedy i z běžného účtu — do předmětu daně. Úroky budou od roku 2014 zdaňovány zvláštní sazbou daně ve výši 19% — takže ani od roku 2014 není nutno v případě poplatníků, kteří mají příjmy pouze v podobě úroků, podávat daňové přiznání – viz § 38mb písmeno a) ZDP. Není zde ani oznamovací povinnost správců o „nevzniku“ povinnosti podat přiznání – viz § 38mc ZDP. Na druhou stranu budou mít povinnost odvádět srážkovou daň z úroků mimo bank i ostatní plátců úroků.

Po věcné stránce zůstává nezměněno osvobození členských příspěvků podle § 19 odstavec 1 písmeno a) bod 2 ZDP. Na druhou stranu je nově v § 25 odstavec 1 písmeno zo) výslovně uvedeno, že u plátce členského příspěvku nemůže být příspěvek daňově uznatelným výdajem, pokud je příspěvek u příjemce osvobozen. Příspěvek tedy nemůže být daňově uznatelný ani při zjišťování základu daně podle § 18a odstavec 1 písmeno a) ZDP.

Změna podmínek pro uplatňování darů jako odčitatelná položka u základu daně dárce – nově lze i bezúplatně poskytnuté služby; dále znemožnění tzv. zneužití práva; zvýšení na 10% a zvláštní režim pro dary z loterií (má význam pouze pro ČOV); upozornit na význam formulace § 20 odstavec 8 pro osvobození podle § 19b odstavec 2 písmeno b) bod 1 ZPD – odkaz na účely mj. podle § 15/1 a § 20/8 nelze vykládat tak, že by dary, kterými dárce překročí limit 15%, resp. 10% nemohly být u příjemce od daně osvobozeny.

Výslovná úprava uplatnění vstupní ceny prodávajícího hmotného majetku, který byl používán k nezdaňované činnosti.

Novela dále přináší zákaz daňové uznatelnosti účetních odpisů bezúplatně nabytého drobného majetku (pokud bylo jeho nabytí od daně osvobozeno, anebo nebylo předmětem daně), obdobně to platí pro zůstatkovou cenu při prodeji a při likvidaci takového majetku.

Další negativní změnou je povinnost snížení vstupní ceny hmotného majetku v případě daru přijatého předtím na jeho pořízení. Obdobný postup již platí od roku 1997 v případech, kdy je na část ceny pořizovaného majetku použita účelová investiční dotace.

Změny v oblasti daně z přidané hodnoty

Hlavní změnou je od roku 2015 platné snížení hranice povinného plátcovství na 750.000 Kč / nejvýše 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců. Dále pak formulační změna u nájmu vybraných nemovitých věcí – věcně ale zůstává tato problematika upravena totožně.

Další formální změnou je použití pojmu spolek v textu § 61 a) ZDPH namísto původního výrazu občanské sdružení

Velmi důležitou změnou je povinná elektronická forma daňového přiznání pro všechny právnické osoby — § 101a ZDP.

VYBRANÉ OTÁZKY A ODPOVĚDI V SOUVISLOSTI S ÚČINNOSTÍ ZÁKONA Č. 89/2012 SB., OBČANSKÝ ZÁKONÍK

Legislativní rada zřídila na webových stránkách <http://www.olympic.cz/www/text/66--legislativni-rada-formular-pro-dotazy-k-nove-pravni-uprave-spolku>. Vybrané dotazy a odpovědi na ně uvádíme níže.

Dotaz: „Předpokládáme, že ustanovení § 236 (Seznam členů) odst. 1, které říká, že „Vede-li spolek seznam členů, stanovy určí...“ je kogentní. Svaz seznam členů vytváří a s úpravou stanov počítá. Nemůže však být vytváření seznamu členů do doby přijetí novely stanov napadeno jako protiprávní?“

Odpověď: Ustanovení § 236 NOZ je podle našeho názoru kogentní pouze pokud, pokud se spolek rozhodne, že povede seznam členů. V takovém případě musí stanovy určit, jakým způsobem se provádí zápisy a výmazy a dále poskytnout informace o jeho zpřístupnění. Je však také přípustné, aby spolek seznam členů vůbec nevedl.

Vytváření seznamu členů do doby přijetí změny stanov nemůže být považováno za protiprávní, pokud nejsou porušeny obecně závazné právní předpisy týkající se ochrany osobních údajů (zejména zákon o ochraně osobních údajů) apod. Vedení seznamu členů sice doposud platná právní úprava nikterak neupravovala, avšak v praxi je zcela běžné, že sportovní organizace (svazy) vedou seznam členů. Takové jednání nelze považovat za protiprávní (s ohledem na oblast práva, kterou zákon o sdružování upravuje), samozřejmě při respektování shora uvedených pravidel.

Dotaz: „V § 228 je upraven pobočný spolek, jehož právní osobnost „se odvozuje od právní osobnosti hlavního spolku...“. Znamená to, že pobočný spolek je samostatnou právní osobou, která je zaregistrována u rejstříkového soudu výhradně na základě stanov hlavního spolku? Je možná varianta, že pobočný spolek je zaregistrován na základě vlastních stanov?“

Odpověď: Pobočný spolek dle ust. § 228 NOZ je odvozenou právní osobou s tím, že jeho existence je vázána na hlavní spolek. To potvrzuje také § 229 odst. 2 NOZ, podle kterého platí, že návrh na zápis pobočného spolku do veřejného rejs-

tříku podává hlavní spolek. Pobočný spolek má právní subjektivitu, resp. dle NOZ právní osobnost, ale jeho činnost, organizaci, fungování upravují stanovy hlavního spolku, na základě kterých je i zapsán do veřejného rejstříku. Tím, že pobočný spolek je právně spjatý s hlavním spolkem, to znamená, že v případě, že je např. hlavní spolek zrušen, tak je zrušen i pobočný spolek. Pobočný spolek má vlastní stanovy, které se však musí řídit a musí být v souladu se stanovami hlavního spolku, které upravují také práva a povinnosti pobočného spolku. Stanovy hlavního, příp. i pobočného spolku mohou vymezit, jakými dalšími předpisy se pobočný spolek může řídit (směrnice, jednací řád, organizační řád apod.), nicméně vždy se jedná o možnosti odvozené právě od hlavních stanov spolku.

Dotaz: „Jak poznáme, že ustanovení ve stanovách odporují donucujícím ustanovením NOZ?“

Odpověď: NOZ stanoví v § 1 odst. 2 obecné pravidlo, podle kterého platí, že „Nezakazuje-li zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.“ Z tohoto důvodu je tedy nezbytné každý případ ustanovení ve stanovách posuzovat jednotlivě, a tedy je nezbytné provést revizi jednotlivých ustanovení stanov a porovnat je se zněním konkrétních ustanovení NOZ. Váš dotaz je tedy takto položen velice obecně a nelze na něho ani takto generálně odpovědět. Nicméně opět odkazujeme na přechodná ustanovení v NOZ, a to konkrétně na ustanovení § 3041 odst. 2 NOZ. Určitým vodítkem pro rozlišení kogentnosti, resp. dispozitivnosti norem může být to, že k výslovnému zákazu kodex používá buď slova „zakazuje se“, anebo stanoví důsledky nepřipustného ujednání v podobě neplatnosti, nebo poukazem, že se k takovému ujednání nepřihlíží. Ale jak jsme již uvedli výše, každé ustanovení je nezbytně posuzovat individuálně.

Dotaz: „Prosím o názor na kogentnost ustanovení § 253 odst. (3) „Záležitost, která nebyla zařazena na pořad zasedání při jeho ohlášení, lze rozhodnout jen za účasti a se souhlasem všech členů spolku oprávněných o ní hlasovat.“

Odpověď: Podle ustanovení § 1 odst. 2 se mohou osoby odchýlit od právní úpravy uvedené v NOZ, pokud to výslovně nezakazuje zákon, a pokud tím nebudou porušeny dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti. V důvodové zprávě k NOZ a v odborné literatuře je dále rozebráno, že je rovněž zakázáno se dispozitivně odchýlit od ustanovení NOZ, pokud by tím bylo porušeno právo rovnosti nepřítomných osob.

Aktuální zákonné znění, zejména ustanovení § 247 odst. 3 NOZ, sice spíše umožňuje aplikaci citovaného ustanovení vyloučit či modifikovat, lze se však obávat, že se judikatura časem přikloní k dřívějšímu výkladu, tedy k tomu, že na místě už z důvodu nepředvídatelnosti nic doplňovat nelze – dosavadní judikatura je v tomto směru poměrně obsáhlá a nestojí jen na konkrétních již neplatných zákonných ustanoveních, ale i na širším pojetí práv členů účastnit se rozhodování. I s tím dovodila, že na místě se nesmí nic překvapivě a nepředvídatelně doplňovat. I když se shora uvedené vztahuje primárně na obchodní společnosti, nelze podle nové právní úpravy vyloučit analogickou (lze samozřejmě uvažovat také o méně přísnější) aplikaci také na spolky.

S ohledem na výše uvedené se proto domníváme, že ustanovení § 253 odst. 3 NOZ je spíše kogentního charakteru, neboť v případě, že by došlo ke sjednání jakékoliv dispozitivní úpravy, došlo by tím s největší pravděpodobností k porušení zásady rovnosti všech osob nezúčastněných na jednání, neboť by se nepřítomní členové spolku nemohli zúčastnit projednání nově navržených záležitostí, o kterých nebyli v předstihu informováni. Lze však očekávat, že skutečnou povahu daného ustanovení vyřeší až judikатурní praxe soudů.

Dotaz: „Dobrý den, chtěl bych Vás požádat o právní radu – vztahuje se, dle nové legislativy, povinnost písemné smlouvy o úplatném výkonu funkce členů statutárních orgánů i na spolky?“

Odpověď: Podle ustanovení § 59 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) platí, že práva a povinnosti mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu se řídí přiměřeně ustanoveními občanského zákoníku o příkazu, ledaže ze smlouvy o výkonu funkce, byla-li uzavřena, plyne něco jiného.

Podle ustanovení § 59 odst. 2 zákona o obchodních korporacích platí, že smlouva o výkonu funkce se v kapitálové společnosti sjednává písemně a schvaluje ji, včetně jejích změn, nejvyšší orgán této společnosti. Vzhledem k tomu, že spolek ve smyslu ustanovení § 214 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, nelze považovat za kapitálovou společnost (jde o právnickou osobu – korporaci), domníváme se, že požadavek zákona o obchodních korporacích na písemnou formu smlouvy o úplatném výkonu funkce členů statutárních orgánů se na spolky nepoužije.

Dotaz: „Dobrý den, zakládáme spolek, máme už vypracované stanovy. Můžete nám prosím poradit, jak máme nyní postupovat – jak stanovy upravit, kam je poslat a jakou formou a jaké další potřebné kroky ještě podniknout?“

Odpověď: Pokud jste občanské sdružení – nově spolek – nestihli zaregistrovat do konce roku 2013 u Ministerstva vnitra, musíte nově zaslat stanovy příslušnému rejstříkovému soudu, který provede zápis do spolkového rejstříku.

Vzhledem k tomu, že se podle ustanovení § 120 NOZ ve spojení s ustanovením § 25 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, nahlíží na spolek stejně jako na jiné právnické osoby, je nutné, aby spolek ve veřejném rejstříku zveřejnil stejné informace jako ostatní právnické osoby (a to minimálně v tomto rozsahu: sídlo, název spolku, označení statutárního orgánu – jméno a osobní údaje každého člena, způsob jednání za spolek, účel spolku, rozsah jeho vedlejší hospodářské činnosti, příp. další údaje), a tyto údaje zanesl rovněž do svých stanov.

Po nabytí účinnosti NOZ vede veřejný rejstřík spolků krajský soud, který je místně příslušným soudem spolku (posuzuje se tedy podle sídla spolku). Z těchto důvodů je proto nutné spolu s předepsaným formulářem, který je k dispozici na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti www.justice.cz, odeslat vypracované a schválené stanovy na zmíněný rejstříkový soud, který provede registraci spolku.

Dotaz: „Dobrý den, potřebovala bych jménem našeho sdružení poradit jak postupovat. Zda mám nyní o.s. zrušit a založit nový spolek nebo stačí někde — kde - požádat pouze o přestup na spolek a jak poznám zda mám ve stanovách vše potřebné pro spolek. Jestli tedy musíme stanovy přepisovat a upravovat i kvůli změně názvu na spolek.“

Odpověď: Ze zákona (ex lege) došlo u občanských sdružení po 1. 1. 2014 k přeměně formy na spolky. Není tedy v žádném případě nezbytné nyní občanské sdružení rušit a zakládat spolek nový. Přechod je automatický a vyplývá ze zákona. Z Vašeho dosavadního občanského sdružení se s přijetím NOZ stává automaticky spolek. V této souvislosti je ale nutné změnit název spolku, který bude tuto situaci reflektovat, a to nejdéle do 2 let od nabytí účinnosti NOZ (tedy do 1. 1. 2016). Jde tedy o to, že podle § 216 NOZ musí název spolku obsahovat slova „spolek“, „zapsaný spolek“ či „z.s.“. Opakujeme však, že tuto změnu je možné provést až do 1. 1. 2016. Tuto změnu je možné provést změnou stanov. Zároveň je nutné pamatovat na skutečnost, že podle ustanovení § 120 NOZ ve spojení s ustanovením § 25 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, se na spolek nahlíží stejně jako na jiné právnické osoby, a proto je nutné, aby spolek ve veřejném rejstříku zveřejnil stejné informace jako ostatní právnické osoby (a to

minimálně v tomto rozsahu: sídlo, název spolku, označení statutárního orgánu – jméno a osobní údaje každého člena, způsob jednání za spolek, účel spolku, rozsah jeho vedlejší hospodářské činnosti, příp. další údaje); a tyto údaje zároveň zanesl do svých stanov.

S ohledem na výše uvedené je proto zřejmé, že od 1. 1. 2014 je Vaše občanské sdružení vedeno jako spolek, a proto není jeho zrušení (a opětovné založení) kvůli nové úpravě nutné. Ve zmíněné zákonné lhůtě je však nutné zajistit výše uvedené zákonem požadované úpravy stanov a dalších interních předpisů.

Ohledně zjištění souladu Vašich stanov s novou úpravou. Je nezbytné provést analýzu jednotlivých ustanovení stanov Vašeho spolku. Podle NOZ totiž platí, že současné stanovy musíte dát do souladu s ustanoveními NOZ do 3 let od jeho účinnosti, tj. do 1. 1. 2017. Je zde ještě navíc jedno ustanovení, a to § 3041 odst. 2 NOZ, podle kterého platí, že ustanovení stanov, která odporují donucujícím ustanovením NOZ, pozbývají závaznosti dnem 1. 1. 2014. Doporučujeme tedy provést analýzu stanov odborníkem, a to co nejdříve.

Dotaz: „V § 256 NOZ — Shromáždění delegátů konkrétně bod (2) je uvedeno, že každý delegát musí být volen stejným počtem hlasů. Není-li to dobře možné, mohou stanovy určit pro volbu delegátů rozumnou odchylku. — Chápu to správně, že musí existovat nějaký klíč, že například na každých 30 členů má právo oddíl TJ vyslat jednoho delegáta na valnou hromadu TJ? Nebo se tento bod týká něčeho jiného?“

Odpověď: K Vašemu dotazu vztahujícímu se na výklad ustanovení § 256 NOZ uvádíme, že Váš výklad zmíněného ustanovení, podle kterého musí existovat nějaký „klíč“ pro volbu delegátů, je v souladu se zákonem. Citovaným ustanovením má zákon na mysli možnost spolku upravit počet hlasů jednotlivých delegátů odchylně, ale vždy musí platit, že delegát je volen stejným počtem hlasů. Lze tedy např. upravit, že klub o velikosti 1-5 členů je oprávněn vyslat 1 delegáta, klub o velikosti 6-10 členů je oprávněn vyslat 2 delegáty apod., přičemž počet hlasů, kterými je každý delegát volen, ale musí být stejný, resp. lze stanovit rozumnou odchylku.

Dotaz: „Lze podle NOZ vytvořit stanovy tak, že bude možno do spolku přijímat členy mladší 18 let a upřít jim hlasovací právo? Nebo podle NOZ musí mít každý člen právo hlasovat?“

Odpověď: K Vašemu druhému dotazu uvádíme, že tento problém lze řešit vytvořením několika druhů členství. Je tedy možné např. vymezit členství základní a přidružené, a následně upravit, že přidružení členové nemají právo hlasovat.

Podle našeho názoru lze dále do spolku přijímat i členy, kteří prozatím nedovršili 18 let, platí zde však omezení dle ustanovení § 152 odst. 2 NOZ, že členem orgánu právnické osoby musí být fyzická osoba, která je plně svéprávná (s výjimkou stanovenou v § 152 odst. 3 NOZ).

Dotaz: „Jsme sportovní klub, dříve občanské sdružení a od 1. 1. 2014 automaticky spolek.

Předmětem našich úvah je myšlenka, že by se členem našeho spolku stala i obec, ve které působíme. Může se právnická osoba — obec stát členem spolku?“

Odpověď: Co se týče Vašeho dotazu, zda se obec jako právnická osoba může stát členem spolku, tak podle našeho názoru to možné je. Zde odkazujeme na ustanovení § 54 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, podle kterého platí, že na spolupráci mezi obcemi a fyzickými a právnickými osobami v občanskoprávních vztazích lze použít ustanovení občanského zákoníku o spolku a o smlouvě o společnosti. Možnost obce být členem (tedy dle našeho názoru lze členství považovat za spolupráci ve shora uvedeném zákonném smyslu) spolku tedy vyplývá z novelizovaného zákona o obcích (toto ustanovení zařazeno zákonem č. 303/2013), ustanovení v novém občanském zákoníku se této otázky nikterak nedotýkají.

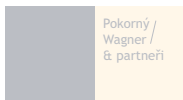
V březnu 2014 vydal Český olympijský výbor.
Sestavila Legislativní rada ČOV.
DTP: FPS Repro
Ke stažení na www.olympic.cz.

ČESKÝ OLYMPIJSKÝ VÝBOR DĚKUJE ZA SPOLUPRÁCI

advokátní kancelář

síla argumentů

Ing. Jiří Topinka / daňový poradce

